

Bohumil Hrabal
Každý den zázrak

ČESKOSLOVENSKÝ
SPISOVATEL PRAHA

KMOTŘÍČEK

Kmotříček Zelených bydlel hned u řeky. Jeho dům vypadal jako myslivna, dokonce měl i na průčelí parohy. Na dvoře byla veliká stodola, za ní květinová a zeleninová zahrada oddělená plotem od cesty podél vody. Kmotříček měl ale divnou povahu. Byl mírný a laskavý, ale najednou dostal záchvat vzteku a vždycky to špatně dopadlo. Mým kmotrem se stal až potom, když otec jej třikrát přemluvil, aby mu přišel na hodinku přidržet kontramatku. A vždycky se pan Zelený vrátil až v neděli v poledne a dostal takový záchvat z toho montování, že vzal jednu z těch svých širočin a rozsekal almaru. A potom mu bylo dobře. Ale že montoval s tatínkem třikrát, rozbil almary tři. A tak když jsem měl jít k biřmování, tak mi nabídl pan Zelený, že mi koupí hodinky a že mi bude kmotrem, ale pod tou podmínkou, že tatínek už nikdy s ním nepromluví, nikdy že jej nevezme v sobotu, aby mu přidržel na hodinku kontramatku.

A tak se stal mým kmotrem a jeho paní Nany mojí kmotrou. Ale já jsem věděl, že tatínka nemá můj kmotr rád jediné proto, že otec uměl dělat celou generálku na motocyklu značky Orion jediným majlíkem a kladivkem, zrovna tak ale můj kmotr dovedl jedinou širočinou vysekát ze dříví a dřevíček dokonce hodinky švarcvaldky. Kmotříčku Nanyňku jsem měl rád, protože vypadala tak, jak jsem si představoval, že by měla vypadat moje matka. Když jsem se vracel ze školy, vždycky jsem šel po cestě podél vody a vždycky jsem se zastavil u plotu a díval jsem se na dvůr před stodolu anebo do zahrady. Kmotr, když bylo pěkně, seděl před stodolou a na kozlíku měl přípevněný špalek, třemi kramlemi zachycený, a v prstech držel malinké špalíčky a přisekával je širočinou. Když jsem stál u plotu a chvíli jsem se díval na kmitání širočiny, najednou sekl vedle a otočil se a díval se na mne vyčítavě, že se na něj dívám. A já jsem stál, držel jsem se planěk plotu, a kmotříček držel seky-

ru a tak dlouho se na mne díval, až jsem šel dál. A tam o ten kus dál jsem se díval skrz plot na kmotříčku Nany. Když bylo pěkně, tak pořád jen ryla, docela sehnutá obracelem zem, když přišlo jaro a léto, tak neustále okopávala zeleninu a květinové záhonky. Někdy jsem ji vůbec neviděl, jen jsem ji slyšel a uhládl podle barvy její rezné zástěrky, celá byla zasoukaná mezi kefe černého rybízu a rukama a malinkou motýčkou pletla a okopávala kefe, couvala, a když se vztýčila, aby se narovnala v kříži, viděl jsem, jak její ruce jsou tak veliké, jako mají pivovarařtí kočí, prsty měla pořád od sebe a dlaně tak napuchlé, jako by místo nich tam měla dvě veliké buchty. Kmotříček Zelených rád kouřil, vlastně ani nekouřil, jako pořád zapaloval viržinko. Kdykoliv jsem stál u plotu, tak se bantoval, hledal po kapsách sirky, a když si zapálil viržinko, pracoval dál. Někdy jsem neuhádl, co to vlastně kmotříček tesá tou širočinou. Na otevřených vrstech do stodoly viselo mezi dvěma hřeby asi deset sekyr, maličkých a velkých širočin. Kmotříček někdy měl tu největší, v prstech držel malinký kousek dřeva, který otesával, ale nikdy jsem neuhádl, co to má představit, ani k čemu se to má hodit. Někdy zase držel kus fošny. Ale osekával, ozobával jej tou nejmenší sekyrkou. A já jsem si pokaždé myslel, že dělá švarcvaldky, které když bijí, vyskočí z nich kukačka. Jednou kmotr hledal po všech kapsách sirky, aby si znovu zapálil viržinku. Když je nenašel, volal do zahrady.

Nanyňko, podej mi sirky, ano?

Ale kmotříčka neslyšela, protože byla až na konci zahrady, přehazovala sítím hlínu. A kmotříček se rozkřičel.

Nanyňo, sakra, kde jsou ty sirky?

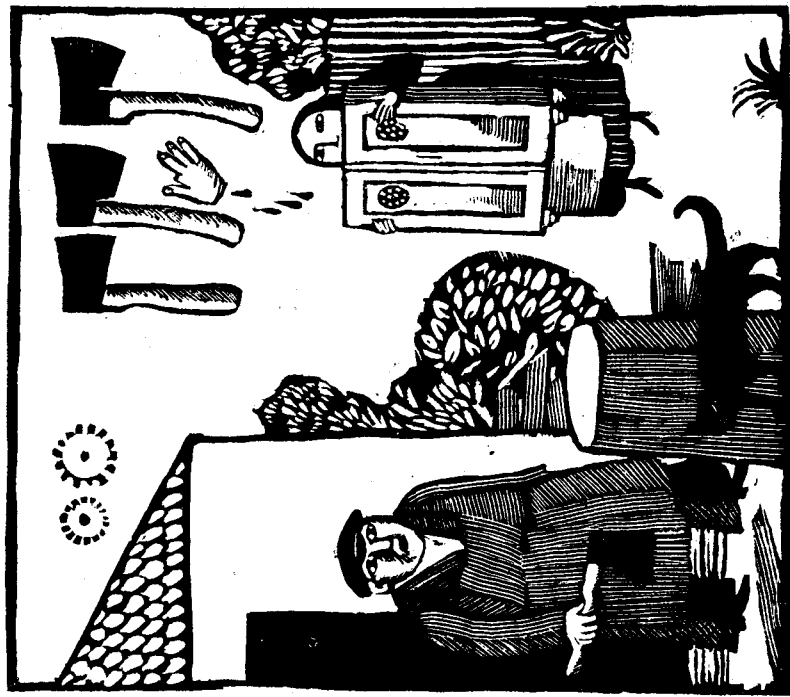
A kmotříčka odhodila lopatu a běžela, zástěra jí zachytávala o větvě rybízu, běžela a vběhla do stavení, ale kmotříček už řval.

Nanka, děvko vošklivá! Kde jsou sirky!

A kmotříčka špinavou rukou se vymotávala ze záclon, držela krabičku sirek, ale záclony nechtěla umazat, tak se vymotávala loktem. A kmotříček už řval.

Děvko vošklivá, zabiju tě do země jako hřebísk!

A vstal a řval do nebe a zatínal pěsti a jazyk mu zdunhel. A kmotřička vyběhla se sirkami, ale když viděla, tak hned vběhla do stodoly a vynesla skříňku, takovou almárku, a postavila ji před kmotřička a dala mu sekuru a kmotr vši silou povalil almárku a jednou ranou jí vyrazil zadní stěnu, a pak z boku celou tu almárku srazil na zem, až se celá položila a zakřúpalo to v ní, a kmotřiček teď bil sekyrkou z almárky už nebyla jedna stěna celá, ale i to bylo kmotřičkovi málo, rozsekával dvířka a prkynka na tak malé kousky, že když se kmotřiček svalil do starého křesla, rozhodil kolena a oddychoval, kmotřička sebrala ty zbytky almárky do zástěry a odnášela je do dřevníku na zátop. Každý měsíc kmotřička táhla prázdinou káru do vetešnictví, aby koupila lacino starou almárku, tu nejlacnější, a zase ji přivezla do domku u řeky a uložila ji do stodoly. A kmotřiček se vždycky styděl, když ji kmotra vezla, musela tu almárku mít zakrytou, zrovna tak, když podřízla husu, tak ji musela odnášet ze dvora zakrytou zástěrou, protože kmotřiček rád jedl husu, ale nemohl ji vidět podříznutou. Já jsem přitahoval pořád ke kmotřičkovi maléry. Když jsem se jednou za měsíc podíval do zahrady a na dvůr, tak vždycky jsem byl svědkem něčeho, za co se kmotřiček potom styděl. Asi se taky nechtěl s nikým kamarádit, a taky proto se stal mým kmotrem, když mu tatínek slíbil, že na něj už nikdy nepromluví. Když jsme šli po prázdninách zase do školy, vrátil jsem se dopoledne, bylo horko, a když jsem se chtěl vykoupat a pověsil jsem kabátek na pláňku plotu, viděl jsem, jak kmotřička vyprala veliké záclony, tak veliké jako okna nějakého hotelu. A teď kladla do zahrady veliké latě s hřebísky vzhůru, a na ty hřebísky napínala ty záclony. A když pak odtáhla od sebe ty latě, jako když rozvinula prapor. Viděl jsem, jak ty záclony jsou celé háčkové, sestavené ze dvanácti měsíců, a každý měsíc měl vyháčované andělíčky, kteří v zimě bruslili a v létě chytali motýly, a na podzim lisovali hrozny vína, každý měsíc byl vyšitý z vystřihá-

ných andělíčků, spojovaných háčkovými nitěmi s krajinou a zvířátky, motýly a ptáky. Dával jsem se a docela jsem zapomněl se jít koupat, tak krásné záclony jsem neviděl a dával jsem se na kmotříčku, viděl jsem, jak má tlusté paže docela opálené, jak pískat, viděl jsem, jak je celá v těch záclonách, taky se nemohla vynadávat na ty svoje záclony, které si udělala sama a na které se jistě, když jsou pověšeny, dívá každý den. A chrtilo se mi zajít ke kmotříčce, ale věděl jsem, že tam nesmím, že kmotříček by zase rozsekal jednu almárku, protože já jsem mu šel na nervy zrovna tak, jako můj tatínek. A pak kmotříčka zmizela a najednou se objevil kmotříček, držel se kytku a hledal něco v zahradě a já jsem viděl, jak na druhé straně zahrady jsou polínka a fošničky z červeného dřeva, jistě ze švestky nebo hrušky. A kmotříček vytahoval několik těch prkýnek, ale žádné se mu nehodilo. Až ta poslední kulatina, tu si vzal a rychle krácel zahradou, skoro běžel, docela soustředěný si něco povídal, viržinka byla vyhaslá. A když se rozeběhl, kalhotama zachytil za hřebík latě, na kterých byly bílé rozepjaté záclony. A kmotříček si roztrhl kalhoty, ale jen málo. A volal tichounce.

Nanyňko, kdepak jsi?

A naslouchal, ale na dvoře a ve stodole bylo ticho, protože kmotříčka klečela v lodičce a máchala prádlo. Dával jsem se strídavě do zahrady a do lodičky, ale nevěděl jsem, co dělat.

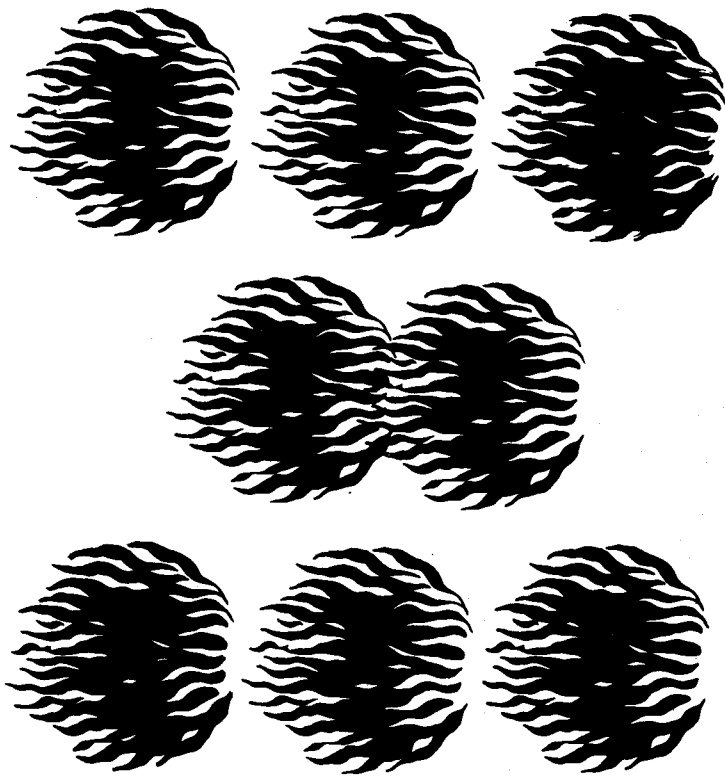
Nany, děvko vošklivá, kde jsi?

Vykřiknul kmotříček a kopnul nohou a ozvalo se rycnutí a kmotříček si roztrhl celou nohavici. Běžel jsem po schůdkách k lodičce a volal jsem.

Kmotříčko Nany, honem domů!

A kmotříčka se zvedla, celá mokrá, s rukama docela modrýma, přeskakovala sedátka, pak v předklonu vyběhla na cestu a ještě po třech schodech do zahrady a běžela, ale už bylo pozdě. Kmotříček rozházela záclony a strhnul si kalhoty a dupal po nich a řval.

Zatluču tě do země jako hřebík!

A kmotříčka běžela rovnou do stodoly a vynesla al-
márku, ale kmotříček zatím vzal kalhoty a roztrhl je na
dvě půlky, a pak každou nohavici vzal a běžel v dlou-
hých podvlikačkách, ve spodcích s dlouhými rukávy
a cestou z těch nohavic uhnětl balík a v prádelně otevřel
dvířka a nacpal kalhoty na hořící uhlí.

Tak, děvko vošklivá, a v kamnech jsou i prachy!

A kmotříčka vytáhla kalhoty a polila je vodou a pak
z kouřících kapes vysypala mince a ze zadních kapes na-
koniec vytáhla tašku s penězi. A pak teprv přistavila al-
maru a kmotříček s hořícíma rukama ji z boku povallil, ce-
lá se rozpraskla a padla i s kmotříčkem k zemi, ale ten
byl hned na nohou a trhal kusy alamáry, rozhazoval pr-
kýnka a nakonec mu kmotříčka podala sekýrku, a tak ja-
ko pokaždé, rozsekával prkýnka a stěny a dvířka na po-
línka, na ouhrabky, na dřevíčka na podpal. A čím víc se
blížil ke konci pustošení alamáry, tím jasněji jsem viděl,
jak od kmotříčka odchází ta zlost, jak se jeho tvář uvol-
ňuje, jak krev se stahuje nazpátek tam, odkud se mu na-
hružla do hlavy. A stál jsem a držel jsem se planěk
u plotu a díval jsem se, co se to děje u mého kmotříčka.
A kmotříčka vytáhla staré křeslo a její muž se do něj
svalil, tak pozpátku sebou hodil, protože to už všechno
znal, neminul se ani centimetr, a tak rozhodil rukama
a rozhodil kolena a díval se do nebe a kmotříčka odná-
šela plné náruče dříví do kůlny. A kmotříček řekl do
nebe.

My Slovani jsme děsně citliví.

Přál jsem si, aby můj otec byl taky tak citlivý, aby roz-
sekával alamáry a pokaždé nám nadal děvek vošklivých ...

Před vánocemi padal mokrý sníh. Když jsem se vra-
cel ze školy v předklonu, tak prudký foukal vítr od žele-
zničního mostu, ale neubráníl jsem se a zastavil jsem se
u plotu. Kmotříčka rozhazovala v zeleninové zahrádce
kravský hnůj, nabírala jej z hromady vidlemi a natřásala
a tak kráčela, a za ní byl žlutý a hnědý hnůj a před ní
čerstvě napadaný sníh. Kmotříček stál u velikého špal-
ku, a tou největší šíročinou tesal nějaké zoubky do ko-

lečka. A já jsem se vrátil až k těm plaňkám, odkud byla
vzdálenost ke kmotříčkovi nejménší, a vystoupil jsem
na špičky botek a ještě jsem se za plaňky vytáhl, abych
líp viděl na to, jak kmotříček pracuje, jak osekává a vy-
sekává malinké kolečko z lipového dříví. A neubráníl
jsem se a zvolal jsem.

Kmotříčku, vsadím se vo co chcete, že to budou
švarcvaldky?

A to jsem neměl říkat, protože kmotříček byl tak sou-
středěný, že se polekal, teď jsem viděl, že kmotříček
opravdu s nikým jiným nemohl kamarádít než sám se
sebou, protože jak sebou trhnul, tak si usekl prst. A ten
prst upadl a kočka, která seděla na koze na řezání dříví,
skočila a ten prst odnesla do stodoly. A kmotříček se dí-
val na pahýl prstu, pak se podíval na mne a v jeho očích
byla ukrutná zlost, než jsem mohl zabránit, tak se straš-
ně zasmál.

Volal jsem.

Kmotříčko, honem, přines te almárku!

Ale kmotříček, jak se tak smál vítězně, tak položil celou
ruku na špalek a já jsem to věděl, že to dělá ne kvůli so-
bě, ale kvůli své celé pověsti, která obchází městečkem,
a jednou ranou si usekl kmotříček Zelených celou levou
ruku nad zápěstím a ještě měl tolik síly, že chytil tu
useknutou ruku bez prstu a mocným trhnutím ji hodil,
vyletěla do vzduchu, ve kterém kose padal sníh, a ta ru-
ka letěla nade mnou, zakláníl jsem hlavu, protože letěla
tak pomalu, jako by psala na prosincovém nebi, a pak
jsem otáčel hlavu tak dlouho, až ruka žbluňkla a ponoři-
la se do kalné, šedivé řeky, na kterou kose padal sníh.

A kmotříčka běžela a přinesla almárku, ale kmotříček
vítězně jí ukazoval pahýl, z kterého kapala proudem
a curůčkem krev. A kmotříčka nabízela sekýru, ale kmo-
tříček ji už nechtěl, už ji nepotřeboval. A já jsem se po-
řád držel planěk plotu, tiskl jsem k němu hlavu, zavřel
jsem oči a držel jsem se, abych pozpátku nevetl tak ja-
ko ta kmotříčkova ruka do šedivé řeky, na kterou kose
padal prosincový sníh.

Potom byl kmotříček dlouho v nemocnici a já už jsem se bál chodit podle řeky a držet se planěk plotu a dívat se, co dělá můj kmotr a kmotříčka Nany. Tak přišlo jaro, a válka šla ke konci. Němci odtáhli, tatínek celé noci klečel u rádia a poslouchal zprávy. Pak přišla do pivovaru zpráva, že od Boleslavi přijíždějí Rusové. Otec vylezl na lednici, po bříše jsem mu musel jít pomáhat hledat dvě láhve whisky, které tam zakopal do škváry. Ale otec zapomenul to místo, kam ty láhve na začátku války zakopal, zapomenul si dát znamení na trámy, a tak jsme překopali celou půdu nad horou ledu, horou, do které se vešlo ke konci zimy tisíc dvě stě fůr ledu. A překopávali jsme vleže, protože střecha lednice byla nizoučká. A když už si tatínek zoufal, a zlostně zabodl rýček do škváry, ozval se tlumený třesk a skřípot skla. A když jsme odhrabali škváru, tam byla láhev whisky docela roztržštěná, škvára vsakovala poslední kapky toho destilátu. A vedle ní byla láhev docela netknutá. A tu tatínek vzal. Druhý den jsme šli naproti sovětské armádě. A když se ve slunci objevily první tanky, docela zaprášené a plné polních květin, lidé z našeho městečka naskákali na tanky a zdobili je květinami, kytice modrých bezů, které právě předčasně kvetly. A tatínek se na mne podíval, usmál se a odšrouboval závěr láhve z whisky a běžel, poklonil se tanku a vztáhl ruku, až na špičky botek se musel natáhnout a sovětský tankový voják zase naopak, musel se naklonit, div nevypadl z tanku, ale přečepce jen vzal tu whisky, zvedl ji, zvedl loket a ruku a nasadil do úst... a napil se a tatínek se usmíval, ale na jednu ten voják zbledl, vzal tu hranatou láhev whisky, originál whisky, kterou otec schovával celou válku, že tu první láhev dostane ten, kdo přijede na prvním tanku do našeho městečka, ten voják se ušklíbl, a vyprskl plná ústa toho vzácného nápoje a rozpráhl se a mrštil lahvi o stěnu domu, kde se láhev roztržtila, a voják se vyklonil a celou rukou a loktem a očima a celým tělem hrozil otci, který zacouval zděšeně ke zdi, po které shora stékala whisky. Otec se otočil, otřel prstem stékající tekuti-

nu, olízl a shledal, že to je opravdu original whisky. Ale tank už jel dál, voják teď pil z láhve obyčejný rum, který mu podali pivovarští bednáři, napil se a přikývl a znovu se napil a pak podal občanům, kteří seděli na tanku a vezli se na počest vítězství a vezli se až na náměstí. A příští den přišla zpráva od kmotříčky Nany, že kmotříček, můj kmotr, je mrtvý. Když přijela Rudá armáda až k řece, kmotříček jim hned otevřel zahradu a pozval je všechny na dvůr, komu se chtělo spát, tomu nabízel postel. A když tak vojáci spali, tak kmotříček natrhal veliké větve bílého a modrého bezu, a kmotříčka na dvoře pomáhala stahovat zabitou krávu. A kmotříček chtěl dát do vázy ty bezy a postavit je na stůl, na počest přejezdu rudých vojáků, kteří u něj spali, radoval se kmotříček, jak je to potěší, až se probudí. A tak chtěl vytáhnout vázu, ale ta byla v kuchyni. A že se podlomila nožka u příbormíku, tak kmotříčka místo té nohy tam dala vázu. A tak kmotříček nejdřív křičel.

Nanyňko, kdepak jsi, holubičko moje?

Ale kmotříčka držela džber a řezník do něj vyvrhoval z krávy játra.

Nanyňo, sakra, děvko voškivá, kde jseš?

Řval kmotříček, ale kmotříčka držela džber, protože řezník do něj házel ledviny.

No počkej, ty hajtro, jak já tě sjedu!

Řval kmotříček a odložil ratolesti nalámaných šefíků a jednou rukou rval velikou vázu. Když to nepomohlo, opřel se botou a váza se vytrhla, ale celý zasklený příbormník sletěl na kmotříčka a zasypal jej talířky a talíři, šálky a všim porculánovým nádobím. Ale kmotříček to všechno ze sebe seřásl, a když se postavil na nohy, rozdupal všechno ještě nerozbité nádoby a pak teprve vzal tu velikou vázu, zastrčil do ní ratolesti bílých a modrých bezů, postavil tu vázu na stolec v pokoji, kde spali sovětsí vojáci, spali, ale na prsou pořád drželi automatické pušky. A pak se kmotříček v kuchyni svalil, kmotříčka nesla almárku, ale sama viděla, že kmotříček už leží na boku, tak jako by jel na místě na bicyklu, jednou no-

hou šlapal pořád na tom samém místě. A když přišel doktor, tak řekl jenom to, co každý mohl seznat, že kmotříček je mrtev.

Ten večer byla na nábreží řeky veliká slavnost. Ruští vojáci hráli na harmoniku, tančili a nikdo se jim nemohl vyrovnat, protože byli v vojenského armádního souboru. A když strýc Pepin v bílé námořní čepici šel za krasavicemi do městečka, když viděl, že na nábreží se tančí, přišel se podívat. A když tančili vojáci, strýc Pepin složil ruce v loktech a tančil kozáčka tak, že vyskakoval ještě o metr víc. Vojáci odpověděli tím, že zvýšili rychlost tance. A když i teď jim strýc Pepin stačil, dokonce ve výskoku udělal výpad, a než dopadl na písek, tak sám sebe kopl do čela, vojáci přinesli láhve vodky a hostili velikými sklenicemi od hořčice diváky a strýce Pepina, který prosil, aby mu nalili tuplem, protože dneska požadoval sudy. A pořád si tukali všichni na vítězství. Za půl hodiny, když přišla sovětská dechová hudba, kapelník si uřízl u řeky vrbový proutek, oholil jej nožkem a pak se opřel a hudba hrála tak tichounce valčíky. Strmávalo se a slavnost vítězství na nábreží v našem městečku začala. Několik občanů se napilo tak, že se drželi planěk plotu mého kmotříčka, ale nápor vodky byl tak silný, že se jim chtělo upadnout naznak. A tak vytrhli planěky plotu a běželi pozpátku a padli do jarní řeky. Jeden opilý občan včas vběhl do svého domku, ale tam asi mu přišlo špatně, a tak se držel umyvadla, ale ta vodka byla na něj tak silná a tak se mu taky chtělo padnout na záda, že vytrhl bílé porcelánové umyvadlo ze zdi, proběhl pozpátku chodbou a pozpátku vyběhl ze zahrádky a tak pozpátku přiběhl doprostředka slavnosti, držel umyvadlo a pořád běžel pozpátku k řece, bílé umyvadlo couvajíc za soumraku nakonec zachránil rybař Hulík, který je vzal z rukou občana, který pozpátku padl do jarní řeky, a kapelník sovětské hudby byl tak milý, že zahrál veliký tuš. A vojáci seděli se strýcem Pepinem, který jim salutoval na námořní čepici, kterou mu ušil pan Šisler, podle té slavné korvetní čepice, jakou nosil Hans Albers.

Papášku si vezmeme s sebou do Moskvy, řekli vojáci a tukali si se strýcem sklenkami od hořčice plnými vodky. Strýc Pepin poprosil, aby mu nalili ještě jednou a řekl.

Nemám čas, zejtra mám setkání s ohromným krasavcem v Cytibaru. Jedině že bysme do Moskvy sletěli ajtroplánem!

A vojáci rozuměli, objímali strýce Pepina a občané našeho městečka byli rádi, že strýc Pepin jako jediný je schopen se vojákům vyrovnat.

Tu chvíli přišla kmotříčka Nany, v černých šatech. Ale usmívala se, kývala, přijímala díky, odkudsi zdaleka, protože kmotříčku nikdo nezdravil, ale ona pořád kývala, opětovala a odpovídala na pozdravení, které jí nikdo z lidí nedával. Snad přicházela ta pozdravení odněkud odjinud.

A dirigent, lehce opřený o pult, vrbovým proutkem dirigoval sovětskou dechovku, která hrála tak tichounce, jako hrávali hudebníci ze Sumavy.